

POČETAK MODERNIZACIJE SRBIJE

Zvanični deo rekonstrukcije Vlade Republike Srbije biće završen ove nedelje izborom novih ministara. Ipak, glasanje u Narodnoj skupštini ne znači da je višemesečna priča oko promena u Vladi završena. Naprotiv, utisak je da je to je početak procesa političkih promena koji promoviše vlast kao svoj program, u okviru koga će se menjati državni prioriteti, mentalitet građana i odnos prema društvenim vrednostima. Posledica ovih promena biće novi odnosi na političkoj sceni Srbije jer će opstati samo one političke stranke koje građanima budu ponudile novi politički model koji podrazumeva veću odgovornost, transparentnost u radu i proverljivost rezultata. Zato Srbiju posle rekonstrukcije Vlade čeka rekonstrukcija ekonomije, društva ali i politike.

Suštinski, osvežen kabinet srpskog premijera Ivica Dačića je nova vlada kako zbog preraspodele političke moći tako i zbog novih ciljeva. Vlada koju će činiti dve stranke, Srpska napredna stranka (SNS) i koalicija okupljena oko Socijalističke partije Srbije (SPS) biće stabilnija bez trećeg partnera Ujedinjenih regiona Srbije (URS) koji je u ovoj rekonstrukciji ostao van kabineta. Međutim, ova Vlada će, za manjeg partnera, SPS premijera Ivica Dačića, biti manje komforna od prethodne. Jednostavno, srpski premijer je u poziciji da vodi Vladu u kojoj je lider manje stranke, sa manje ministara dok je veći koalicioni partner. Premijeru Dačiću će trebati veoma mnogo političke umešnosti da opstane i da pronađe teme na kojima će moći da razvija i jača stranku koju vodi. Ipak, Dačića ne treba potcenjivati jer je jedan od najvećih političara u srpskoj politici sa izraženim instinktom za politički opstanak i pronalazak novih tema i medijskog prostora.

Ipak, budućnost rekonstruisane srpske Vlade će zavisiti najviše od toga hoće li ona moći da ispuni ambiciozne ciljeve koje je sama sebi postavila. Zanimljivo je da vlast nije imala ni pritisak opozicije, ni javnosti da se rekonstruiše i sebi postavi visoke ciljeve. U Srbiji prava i organizovana politička opozicija praktično ne postoji i podeljena je na više manjih stranaka među kojima je najjača, nekada vladajuća, Demokratska stranka (DS). Ipak, DS je više zaokupljen svojim problemima, podelama, dvovlašćem i kao stranka sa neizvesnom budućnošću ne predstavlja opasnost po Vladu. S druge strane, srpska javnost je veoma snažno podržala Vladu koja je formirana pre više od godinu dana pa stranke koje je čine imaju preko 50 odsto podrške građana. Dakle, Vlada je sama odlučila da postavi nove ciljeve. Za takvu politiku najzaslužniji je lider najjače političke stranke u zemlji, Srpske napredne stranke, Aleksandar Vučić koji je prvi potpredsednik Vlade. Postavlja se pitanje zašto je to učinio i poremetio tradicionalnu srpsku političku idilu u kojoj stranka na vlasti otaljava svoj mandat, deli državne funkcije i javna preduzeća a građanima prodaje marketing umesto rezultata?

Lider SNS Aleksandar Vučić je prvu godinu vlasti iskoristio da pokrene borbu protiv kriminala i korupcije, da vrati poverenje najvažnijih evropskih zemalja u Srbiju i da ostvari uslove da zemlja do kraja godine počne pregovore o pristupanju Evropskoj uniji. Radeći tako pokazao je da će se ponašati drugačije od drugih političara.

Kao odgovoran i realan političar razumeo je da su ključ daljeg napretka Srbije reforme, ekonomske, društvene i političke jer nam u suprotnom sledi kolaps. Zato rekonstrukcija Vlade nije kraj procesa već samo stvaranje pretpostavki za sprovođenje promena. Kada se stvari tako razumeju, tada je Vučićev pristup rekonstrukciji, u okviru koga je pokušao da na najodgovornije funkcije postavi stručne a ne stranačke ljude veoma logičan.

Da srpska Vlada pravilno razmišlja kada ekonomiju određuje kao svoj novi prioritet uči nas iskustvo drugih zemalja koje su, kao i Srbija, u krizi. Novi italijanski premijer Enriko Letta, je kao odgovor na veliku političku i ekonomsku krizu u kojoj se nalazi Italija, predstavio paket reformskih mera koji podrazumeva otvaranje fondova za kompanije koje investiraju, pokretanje novih radova u infrastrukturi i pojednostavljenje birokratskih procedura. Uvedena je kazna za državne institucije koje kasne sa izdavanjem dokumenata i dozvola i objavljen je ambiciozni projekat javnih radova izgradnjom novih linija metroa u Rimu, Milanu i Napulju vredan tri milijarde evra. Kao jedan od načina izlaska iz krize Italija vidi obrazovanje i nauku pa će za obnovu školskih zgrada biti investirano po sto miliona evra godišnje, ali je predviđen novac za otvaranje novih 1500 mesta za redovne i gostujuće profesore, kao i za doktorate. Italija je pozvala svoje mlade da se vrate jer je u poslednjoj deceniji iz zemlje otišlo čak 316 hiljada a stopa nezaposlenosti među mladima, između 15 i 24 godina, prešla je 40 odsto i ima tendenciju rasta. Predstavljen je čitav paket mera namenjih mladoj generaciji kao i ženama. Ipak, italijanskom premijeru je jasno da reforme neće uspeti ako građani ponovo ne počnu da veruju političarima. Zato je izašao sa projektom "moralizacije politike". Ministrima je zabranjeno da primaju bilo kakvu novčanu nadoknadu van ministarske plate za druge funkcije koje obavljaju. Uvedena su pravila u ponašanju ministara, kako se oblače u formalnim i neformalnim prilikama, kako smeju da koriste obezbeđenje i rotacije i da li svojim ponašanjem van ministarstva narušavaju ugled Vlade Italije.

Privreda i reforme su centralna tema izborne kampanje koja se upravo vodi u Nemačkoj. „Danas stojimo dobro upravo zato što smo sproveli reforme tržišta rada i reforme u socijalnom sistemu“, izjavila je nedavno kancelarka Angela Merkel koja vodi zemlju u kojoj je teže postati penzioner nego u Srbiji. Nemačka je klasičan primer kako razvijena industrija utiče na stabilnost društva i razvoj demokratije. Ni jedna druga industrijska zemlja na svetu nema toliko razvijen srednji sloj i toliko mnogo uspešnih porodičnih preduzeća kao Nemačka. Četiri od pet nemačkih preduzeća su u porodičnom vlasništvu i zapošljavaju najviše 500 radnika. Bez obzira na druge razlike, nemačke stranke su skoro jednoglasne da su njihovoj uspešnoj zemlji potrebne nove strukturne reforme ako želi i dalje da bude vodeća u Evropi. Oni jednostavno razumeju da ako se ne bude ulagalo u područja obrazovanja, infrastrukture i razvoja, ekonomski rast u Nemačkoj značajno će se smanjiti. Zato Nemačka, koja je motor Evrope, da bi to ostala sama sebe menja.

Srbija nema iste probleme kao Nemačka ili Italija ali ako želi da promeni svoju istoriju i postane normalno i razvijeno društvo mora iz korena da se promeni. Zato je sprovođenje ekonomskih, društvenih i političkih reforma najvažnije pitanje srpskog društva i zadatak za Vladu koja ih je sebi postavila za cilj. Ako stvari tako shvate jasno je zašto će u budućnosti na političkoj sceni opstati samo stranke koje su svesne da građani traže novi politički model u okviru koga će političari rešavati probleme, biti otvoreni prema građanima i poštovati ih.

Zato, kada lider naprednjaka pozove Lazara Krstića i Svetlanu Živanović (dvoje mladih srpskih građana koji su se školovali i koji rade u SAD a koji su sada dobili poziv da postanu ministri u srpskoj Vladi) da se vrate u svoju zemlju i urade nešto za nju - to je politička poruka i najava promena. Nije to samo poruka drugim građanima naše zemlje da se vrate u Srbiju ili da želimo da najvažnije funkcije u zemlji obavljaju najstručniji kadrovi. To je i poruka da se učenje isplati nasuprot modelu koji se godinama, svesno ili ne, promovise u srpskom obrazovnom sistemu po kome je važno dobiti poklonjenu ocenu, prepisati ili kako se to srpski kaže "snaći se". To znači da je sadašnja Vlada Srbije razumela reči bivšeg južnoafričkog predsednika Nelsona Mandele da je "obrazovanje najmoćnije oružje koje možete da upotrebite da menjate svet".

Naprednjaci (popularno ime u Srbiji za SNS) su pokazali da razumeju ove procese kada su tokom rekonstrukcije kao svoj cilj proklamovali modernizaciju Srbije. Zato njihov lider Vučić kaže da je "Srbija država u remontu" i da joj "nije potrebna samo promena svesti nego i promena ponašanja". Kada se tako postave ciljevi tada njegova stranka može da ponudi da tri, možda najvažnija ministarstva, vode nestranačke ličnosti.

Modernizacija Srbije znači istorijske i strukturne promene kao što je bio i dogovor o Kosovu. Te promene su reforma penzionog sistema, javne uprave i javnih preduzeća. One znače pravdu, jednakost pred zakonom, pojednostavljenje procedura za građane i investitore pred državnim organima i odgovornost. Pred srpskom Vladom je istorijski zadatak da Srbiju uvede u Evropsku uniju. Da bi Srbija u tome uspela moraće uspešno da završi pregovore o članstvu sa Evropskom unijom za koje će joj trebati stotine stručnih ljudi iz Srbije i inostranstva. Bude li se tako radilo u Srbiji ova zemlja može da završi pregovore o članstvu za pet godina. Kako se zna da proces ratifikacije traje bar dve godine, ukoliko ne bude političkih prepreka, Srbija može da bude spremna da postane članica EU do 2020. godine. Taj posao se ne može završiti bez velikih napora, posvećenosti i energije.

Srbija se poslednjih godinu dana promenila. Lider najjače stranke Vučić danas sa ponosom može da kaže da se posle dugo vremena u Srbiji "plaća porez". Ako nastavi tako, Srbija može da očekuje investicije i razvoj. Međutim, najvažnije je da, posle dugo vremena, Srbija ima snažnu stranku na vlasti koja je spremna da zaista sprovede promene, ima političku volju da to učini i podršku građana za takvu politiku. Srbija se definitivno menja i modernizuje i to možda najbolja vest koja je u svet otišla iz Beograda poslednjih decenija.